

Kiukaisten Paneliassa Ruoholan talon
maalla sijaitsevan hiidenkiukaan tarkastus 20. 5. 1966.

Kiukaisten Panelian kylän Ruoholan talon tonttialueeseen rajoittuvalla Loukomäellä sijaitseva suuri hiidenkiuas (Julius Ai-lio, Luettelo Panelian kylän muinaisjäännöksistä 1901, n:o 1. Unto Salo, Kiukaisten inventointikertomus 1951, n:o 40. Tallgren-Lindelöf, Satakunnan pronssikausi, Kiukainen n:o 1. C. F. Meinander, Die Bronzezeit, n:o 42) tutkittiin johdollani 15. 5. - 18. 6. 1951. Pohjoismaisen arkeologikokouksen osanottajat kävivät paikalla, kun rauniosta oli purettu 3/4. Koska silloin ei ollut mitään mahdollisuuksia saada varoja tutkitun varen entistämiseksi vanhalle paikalleen, koottiin raunio purkamisen yhteydessä Muinaistieteellisen toimikunnan luvalla entisen muotoisena uuteen paikkaan siten, että röykkiön keskipiste siirtyi n. 35 m luoteeseen. Paikoilleen osoittamaan hiidenkiukaan alkuperäistä sijaintia jäivät vain harvaksen puhtaassa sorajankossa olevat kiinteät, maaperäiset pohjakivet. Erittäin kireän rahatilanteen vuoksi ei lähivuosinakaan tullut mahdollisuutta siirtää rauniota entiselle paikalleen. Ruoholan talon omisti vuoteen 1957 saakka Ruoholan perikunta, pääosakkaana mv. Keijo Ruohola, mutta mainittuna vuonna tonttimaan lähialueineen, joilla ko. hiidenkiuaskin sijaitsee, myytiin Satakunnan keinosiemennysyhdistykselle keinosiemennysasemaa varten. Aseman hoitajana on toiminut vuodesta 1963 lähtien agronomi Veikko Pelkola. Agr. Pelkolan ilmoitettua, että siirrettyä hiidenkiuasta ei löydy niiltä vaiheilta, missä sen pitäisi olla, matkustin 20. 5. 1966 Muinaistieteellisen toimikunnan määräyksestä ottamaan asiasta selvää.

Mv. Keijo Ruohola, joka edelleenkin omistaa pääosan Ruoholan taloa, kertoi kuultuna, että v. 1951 kootun, mutta sitten kadonneeksi ilmoitetun raunion kivet on ajettu v. 1956 Kaskiston kylätielle (ns. Retkitie) levityspohjaksi. Kivien ajon suorittivat ko. tien osakkaat, joita lienee ollut satakunta, hänen tietensä ja hänen yrittämättä sitä estää, mutta myös itse tietoisina siitä, mistä kivet olivat peräisin. Myöhemmin kyseinen kylätie on otettu valtiolle TVH:n hoitoon.

Agronomi Pelkolan esittämän koeaseman sikalan laajennuspiirustuksen mukaan lisärakennus ei tule ulottumaan tutkitun hiidenkiukaan pohjakiveykseen asti, vaan jää lain vaatiman etäisyyden päähän siitä. Hiidenkiukaan kohdalle ei ole myöskään aiottu tietä, eikä sen kautta tule muutakaan liikennettä, vaan se jää rauhalliselle pihalueelle. Raunion pohja-ala ympäristöineen on siistimisen tarpeessa ja agr. Pelkola lupasi huolehtia siitä saamiensa ohjeiden mukaan.

Helsingissä toukok. 23. pnä 1966.

Oiva Keskitalo